

Valmieras Mūzikas skolas  
profesionālās ievirzes izglītības programmas  
*Taustiņinstrumentu spēle – Ērģeļspēle* mācību priekšmeta *Ērģeļspēle*

PROGRAMMA

Programmas apraksts

1. Mērķi:

- rosināt interesi par ērģeļspēli un veicināt tās praktisku daudzveidīgu pielietojumu draudžu darbībā, koncertos;
- radīt motivāciju un nodrošināt audzēkņiem iespēju sagatavoties profesionālās vidējās izglītības ieguvei programmā Taustiņinstrumentu spēle - Ērģeļspēle;
- sniegt audzēkņiem pamatiemaņas un pamatzināšanas ērģeļspēlē;
- veicināt prasmju apguvi, lai audzēkņi spētu atskaņot dažādu stilu, laikmetu, raksturu skaņdarbus;
- sekmēt audzēkņmā veidošanos par garīgi attīstītu, brīvu, atbildīgu un radošu personību;
- sekmēt audzēkņos pozitīvas attieksmes veidošanos pret līdzcilvēkiem.

2. Uzdevumi:

- nodrošināt audzēkņiem kvalitatīvu pamatzināšanu un pamata prasmju apguvi ērģeļspēlē;
- iepazīstināt audzēkņus ar ērģeļu uzbūves un apkopes pamatprincipiem;
- teorētiski un praktiski iepazīties ar dažādiem ērģeļu tiptiem un izprast atšķirības to spēlē;
- apgūt ērģelnieka asistenta pamatprasmes;
- sekmēt kolektīvās un individuālās muzicēšanas pieredzes apguvi;
- atraisīt muzikalitāti un radošās spējas, veicot praktiskus uzdevumus improvizācijā;
- sniegt priekšstatu un attīstīt orientēšanos mūzikas žanros, stilos un komponistu daļradē;
- attīstīt audzēkņu skatuves pieredzi, nodrošināt regulāras uzstāšanās iespējas;
- paplašināt audzēkņu muzikālos priekšstatus, iepazīstot dažādu gadsimtu ērģeļmūzikas repertuāru un instrumentu iespējas;
- sniegt vizuālu priekšstatu par Latvijas arhitektūras un mākslas vērtībām, apmeklējot baznīcas;
- radīt priekšstatu par ērģelnieka profesiju;
- sagatavot un motivēt audzēkņus tālākai profesionālās izglītības ieguvei.

3. Mācību programmas specialitātē apguves ilgums un apjoms:

3.1. programmas apguves ilgums ir 8 (9) gadi. 9. mācību gads paredzēts audzēkņiem, lai nodrošinātu sekmīgu pāreju nākošajā profesionālās ievirzes izglītības līmenī;

3.2. ērģeļspēles mācību stunda: 4. klasē viena kontaktstunda nedēļā, turpmākajos mācību gados 2 kontaktstundas nedēļā;

3.3. 1. – 4. mācību gadā vēlams apgūt mācību priekšmetu Klavierspēle vai Kora klases mācību priekšmetu Klavieres;

3.4. ērģeļspēles apmācību vēlams sākt 4. mācību gadā, bet, ņemot vērā audzēkņa fiziskos dotumus (audzēkņa garums ne mazāk kā 1,60 cm), uztveres spējas, var sākt arī vēlāk, tādā gadījumā līdz ērģeļspēles apgūšanas sākumam turpinot apgūt iepriekšējo mācību programmu.

#### 4. Mācību darba formas un metodes:

##### 4.1. mācību stunda;

##### 4.2. patstāvīgā darba stundas.

##### 4.3 audzēkņu uzstāšanās prakse un veidi:

- slēgtie koncerti klases ietvaros,
- atklātie koncerti klases, skolas, pilsētas, Latvijas, starptautiskā mērogā,
- spēlēšana dievkalpojumos;
- festivāli: Starptautiskais ziemas mūzikas festivāls Valmierā, Alf. Kalniņa jauno ērģelnieku festivāls Cēsīs.

#### 5. Audzēkņu mācību sasniegumu pārbaudes formas un vērtēšanas principi, veidi:

##### 5.1. pārbaudes formas:

- tehnisko prasmju pārbaudes;
- mācību koncerti;
- eksāmeni (tehniskais, pārceļšanas, skolas beigšanas, skolas beigšanas eksāmens – koncerts);
- noklausīšanās - pretendentu atlase koncertiem, konkursiem, festivāliem.

##### 5.2. vērtēšanas pamatprincipi:

##### 5.2.1. audzēkņi saņem vērtējumus par izglītības programmas satura apguvi:

- skaņdarba nošu teksta apguves pakāpe;
- skaņdarba stila un rakstura izjūta;
- skaņdarba tehniskais izpildījums;
- psiholoģiskie faktori – artistiskums, emocionalitāte, kontrole un sapratne par notiekošo;
- audzēkņu mācību sasniegumus vērtē salīdzinājumā ar plānotajiem rezultātiem, raksturojot mācību priekšmeta programmas vai tās daļas apguves līmeni.

##### 5.2.2. vērtēšanas veidi:

- sistemātiska mācību procesa ikdienas darba vērtēšana;
- mācību koncerti, tehniskās ieskaites, eksāmeni, pārceļšanas eksāmeni, ieskaites, skolas beigšanas eksāmeni;
- atklātie koncerti.

##### 5.2.3. mācību priekšmeta vai tā daļas apguve tiek vērtēta ar atzīmi 10 ballu vērtējuma skalā:

- augsts apguves līmenis: izcili – 10, teicami – 9;
- optimāls apguves līmenis: ļoti labi – 8, labi – 7, gandrīz labi – 6;
- vidējs apguves līmenis: viduvēji – 5, gandrīz viduvēji – 4;
- zems apguves līmenis: vāji – 3, ļoti vāji – 2, ļoti, ļoti vāji – 1.

6. Audzēkņi, kuri apguvuši izglītības programmu un nokārtojuši visus programmā iekļautos mācību pārbaudījumus ar pietiekamu vērtējumu (ne mazāku kā 4 – “gandrīz viduvēji” 10 ballu vērtējuma skalā) visos mācību priekšmetos un nokārtojuši noslēguma pārbaudījumus, saņem Apliecību par profesionālās ievirzes izglītību.

### Programmas vispārējs saturs

#### 1. Mūzikas uztvere:

- mūzikas uztvere, sapratne ar dzirdi, redzi;
- mūzikas daudzveidības iepazīšana;
- iekšējās dzirdes, atmiņas, ritma un koordinācijas attīstība.

#### 2. Mūzikas valoda:

- dažādu mūzikas piemēru iepazīšana, analizēšana;
- dažādu mūzikas stilu, žanru izpratne un interpretācija;
- mūzikas izteiksmes līdzekļu izpratne, apguve un pielietošana.

### 3. Muzikāli radošā darbība:

- muzikālo un intelektuālo spēju saistība un attīstība;
- praktiska muzicēšana, apgūstot instrumenta spēles pamatus gan solo, gan saspēlē ar citiem;
- citu izpildītāju vērošana un analīze;
- improvizācijas pamatu apguve.

### 4. Tālākās izglītības iespējas:

- turpināt izglītību vidējā profesionālā izglītības programmas *Instrumentālā mūzika – Taustiņinstrumentu spēle* apakšprogrammā *Ērģeļspēle*, kā arī citās vidējās profesionālās izglītības programmās;
- izglītoties dažāda veida profesionālās pilnveides programmās,ursos, semināros, meistarklasēs, kā arī pašizglītoties.

## Programmas saturs

1. No 1.- 4. klasei kā galveno pamatpriekšmetu jāapgūst mācību priekšmetu Klavierspēle vai Kora klases mācību priekšmetu Klavieres un šo izglītības programmu saturu.

### 2. 4. klase:

#### 4.1. Uzdevumi:

- vizuāla, audiāla iepazīšanās ar instrumentu,
- reģistru slēdžu darbība un reģistru sadalījums pa manuāliem,
- iepazīšanās ar pedālklaviatūru,
- atšķirības skaņas veidošanā klavierspēlē un ērģeļspēlē,
- vispārīgas zināšanas par ērģeļu uzbūvi, darbību un aprūpi,
- tehnisko un muzikālo iemaņu veidošana un pilnveidošana,
- audzēkņu rosināšana patstāvīgam darbam, sava snieguma analīzei.

#### 2.2. Saturs:

- vingrinājumi, etīdes klaviatūru, pedālspēles izjūtas un koordinācijas attīstībai,
- artikulācijas izpratne, apguve,
- skaņdarbi ar polifonijas elementiem, t.s.korāļapdares,
- dažādu laikmetu un raksturu skaņdarbi,
- lasīšana no lapas.

#### 2.3. Pārbaudes formas:

- Mācību koncerts 1. semestrī: divi dažāda rakstura skaņdarbi.
- Tehnisko prasmju pārbaude 2 reizes gadā:

divi vingrinājumi / etīdes manuāliem, pedālim.

- Pārceļšanas eksāmens:

viens polifons skaņdarbs,

divi dažāda rakstura skaņdarbi.

### **3. 5. klase:**

#### **3.1. Uzdevumi:**

- pirmajā mācību gadā iegūto iemaņu nostiprināšana,
- tehniskā un muzikālā līmeņa pilnveidošana,
- burtu notācijas apguve un pielāgošana ērģelēm,
- asistenta prakse,
- patstāvīgas reģistrācijas uzdevumi.

#### **3.2. Saturs:**

- vingrinājumi, etīdes manuāliem, pedālim,
- polifoni skaņdarbi, t.s. korāļapdares,
- dažādu laikmetu un raksturu skaņdarbi,
- lasīšana no lapas.

#### **3.3. Pārbaudes formas:**

- Tehnisko prasmju pārbaude 2 reizes gadā:  
divi vingrinājumi / etīdes / miniatūras manuāliem, pedālim.
- Mācību koncerts 1. semestrī: divi dažāda rakstura skaņdarbi, var būt ansamblis.
- Pārceļšanas eksāmens:  
viens polifons skaņdarbs (var būt prelūdijs un fūga),  
divi brīvas izvēles skaņdarbi.

### **4. 6. klase:**

#### **4.1. Uzdevumi:**

- iegūto iemaņu nostiprināšana,
- tehniskā un muzikālā līmeņa pilnveidošana,
- asistenta prakse.

#### **4.2. Saturs:**

- vingrinājumi, etīdes manuāliem, pedālim,
- polifoni skaņdarbi, t.s. korāļapdares,
- dažādu laikmetu un raksturu skaņdarbi,
- lasīšana no lapas.

#### **4.3. Pārbaudes formas:**

- Tehnisko prasmju pārbaude 2 reizes gadā:  
divas etīdes vai miniatūras manuāliem un/vai pedālim.
- Mācību koncerts 1. semestrī: divi dažāda rakstura skaņdarbi; var būt ansamblis, korāļapdare.
- Pārceļšanas eksāmens:  
viens polifons skaņdarbs (var būt prelūdijs un fūga),  
divi brīvas izvēles skaņdarbi (korāļapdare, ja 1. semestrī nav bijusi).

## **5. 7. klase:**

### **5.1. Uzdevumi:**

- iegūto iemaņu nostiprināšana,
- tehniskā un muzikālā līmeņa pilnveidošana,
- asistenta prakse,
- patstāvīgas reģistrācijas uzdevumi.

### **5.2. Saturs:**

- vingrinājumi, etīdes manuāliem, pedālim,
- polifoni skaņdarbi, t.s. korāļapdares,
- dažādu laikmetu un raksturu skaņdarbi,
- lasīšana no lapas.

### **5.3. Pārbaudes formas:**

- Tehnisko prasmju pārbaude 2 reizes gadā:  
divas etīdes vai miniatūras manuāliem un/vai pedālim.
- Mācību koncerts 1. semestrī: divi dažāda rakstura skaņdarbi; var būt ansamblis, korāļapdare.
- Pārceļšanas eksāmens:  
viens polifons skaņdarbs (var būt prelūdijs un fūga),  
divi brīvas izvēles skaņdarbi (korāļapdare, ja 1. semestrī nav bijusi).

## **6. 8. klase:**

### **6.1. Uzdevumi:**

- iepriekšējos mācību gados iegūto iemaņu nostiprināšana, pilnveidošana;
- jaunu prasmju apgūšana: korāļu spēle;
- turpināt darbu pie tehnikas un māksliniecisko kvalitāšu pilnveidošanas;
- rosināt audzēkņus turpināt izglītību mūzikas vidusskolā.

### **6.2. Saturs:**

- vingrinājumi, etīdes manuāliem, pedālim,
- polifoni skaņdarbi, t.s. korāļapdares,
- korāļspēle,
- dažādu laikmetu un raksturu skaņdarbi, t.s. pavadījums/ansamblis,
- lasīšana no lapas.

### **6.3. Pārbaudes formas:**

- Tehniskais eksāmens 1. semestrī:  
divas etīdes vai miniatūras manuāliem un/vai pedālim.
- Mācību koncerts 1. semestrī: divi dažāda rakstura skaņdarbi; var būt ansamblis.
- Skolas beigšanas eksāmens:

viena korāļapdare,

viens polifons skaņdarbs (vēlams prelūdijs un fūga),

viens apjomīgs vai divi nelieli brīvas izvēles skaņdarbi.

Skolas beigšanas programmā drīkst iekļaut vienu skaņdarbu no 1. semestra vai iepriekšējā mācību gada mācību pārbaudījumiem.

## **7. 9. klase:**

- Programmām, kurām īstenošanas ilgums ir 8 gadi, 9. mācību gads paredzēts izglītojamo secīgai pārejai nākamajā mūzikas profesionālas izglītības pakāpē. Programmas prasības un grūtības pakāpe atbilst 8. klases mācību satura prasībām.

## Repertuāra piemēri.

### Vingrinājumi:

J. S. Bahs Pedāļvingrinājums  
H. Kellers (*H. Keller*) Ērģeļspēles māksla *Die Kunst Des Orgelspiels*  
H. Rinks Ērģeļskola  
A. G. Ritors (*A. G. Ritter*) Ērģeļskola  
J. Šildknehts (*J. Schildknecht*) Ērģeļskola  
A. Vītoliņš Vingrinājumi jaunajiem ērģelniekiem  
Z. Aladars Ērģeļskola

### Etīdes:

C. Loret 24 etīdes ērģelēm,  
L. Gael Etīdes  
B. Righetti *Etude fantomatique*

### Skaņdarbi manuāļu spēlei:

Dž. Ālkoks – Voluntāriji  
K. Balbastre – Fūga re  
S. Franks – Skaņdarbi no krājuma “Ērģelnieks”  
G. Mufats – Fūga sol  
J. Pahelbels – Prelūdijas  
Dž. Stenlijs – Voluntāriji  
M. Zariņš – Frottola

### Skaņdarbi ērģelēm ar pedāli:

Anon. no Lubļinas tabulatūras – Preambulas  
D. Cipoli – Pastorāle  
J. S. Bahs – Mazas prelūdijas un fūgas  
D. Bukstehūde – Prelūdijs Sol BuxWV 147  
J. Leijons – Lūgšana  
G. Merkels – Andante religioso  
Mikolajs no Krakovas – Preambula  
J. Pahelbels – Tokāta Do  
J. Pretoriuss – Preambula  
J. Reinbergers – Trio op.19, Monologi op.162  
A. Reinhards – Skaņdarbi  
S. Veslijs – Prelūdijs un fūga re  
J. Ivanovs – Toccata  
L. Lobrevs – Aurora Borealis  
A. Vītoliņš – Sīmeana slavas dziesma  
M. Zariņš – Lestenes rožu koks

### Korāļapdares:

J. S. Bahs – Es saucu Tevi, Jēzu Krist *Ich ruf' uz dir, Herr Jesu Christ* BWV 639  
V. Baštiks – Kristus, mūsu glābējs  
D. Bukstehūde – Nun komm, der Heiden Heiland  
F. V. Cāhofs – Vom Himmel hoch da komm ich her; Allein Got in der Hoh  
N. Hanfs – Auf meinem lieben Gott  
J. K. Kitels – Ein' feste Burg ist unser Gott  
J. F. Kirnbergers – Herzlich tut mich verlangen  
J. G. Valters – Lobe den Herren, mächtigen Koenig der Ehren  
J. Mediņš – Integer Vitae

**Izvērstas formas skaņdarbi:**  
Dž. H. Rodžers – Sonatīne Re  
Partitas un variācijas